

standen netop i dette Spørgsmaal staaer modsat Menigheden. Jeg vil ønske, at den høitærede Minister i en nær Fremtid vil gjøre sig ret Umage for at fremme Noget i Retning af kirkelig Frihed. Hvor tidt det nemlig end bliver udtalt, at der ingen Trang er tilstede, viser det sig dog stedse, at der virkelig er Trang, og dersom vi skulde blive, indtil Trangen viser sig i en saadan Udstrækning, at Folkekirken omtrent er sprængt, vilde det være bedrøveligt. Jeg skulde tage meget feil, om den høitærede Minister, hvis han overhovedet vil høre Noget, ikke paalideligt vil faae at vide, om der er Trang, ved at høre Menighederne. Menigheden, som skal høre Præsten, maa dog først og fremmest og bedst vide, hvad der mangler. Det er jo dog i dette Tilfælde som i ethvert Tilfælde, at den Mand, der taler, aldrig veed, om han tilfredsstiller Tilhørerne, men at ene og alene Tilhørerne vide, om Taleren tilfredsstiller dem. Det er i kirkelig Henseende forsaavidt det Samme, som naar man taler om Skolesager. Kjøbenhavn og Kjøbstæderne, især de større Kjøbstæder, ere heldigere stillede end de tyndt befolkede Landdistricter; deres Beboere have selvstændig Frihed baade i Kirke og i Skole; de have Valget imellem, hvilken Præst de ville høre og slutte sig til, og hvilken Skole de ville lade deres Børn besøge. Ude paa Landet er det anderledes; vi, som boe paa Landet, og som ikke med nogen Rimelighed have Leilighed til at høre mere end een Præst, føle det bedst. Hvad er Følgen? Følgen er, at Præsten prædiker saalænge, indtil Kirken næsten er tom —, det vil da sige paa mangfoldige Steder. Jeg veed godt, at det ikke er ligedan paa alle Steder; jeg veed meget godt, at der er mangfoldige Steder, hvor der er virkelig kristeligt Liv, men der er ligesaa mange Steder, hvor Alt er aldeles dødt, og jeg kan kun give det ærede 6te Medlem for 2den Kreds (Haffner) Ret i, at den Skade, som bevirkes ved, at der er aandelig Sløvhed tilstede, er uberegnelig. Aandeligt Liv gjør i Reglen Statsborgeren dygtig, medens Alt sover — thi i

Reglen følges det ad —, hvor der er aandelig Sløvhed og Død. Det kan derfor ikke nægtes, at Enhver, der har erfaret, hvorledes Forholdene virkelig ere, maa see med megen Bekymring paa, at ethvert Lovforslag, der fremkommer i Retning af kirkelig Frihed, møder Modstand. Men jeg er vis paa, at ethvert Lovforslag om disse Forhold, der i Fremtiden fremkommer til Forhandling, ogsaa vil møde Modstand, om ikke af een saa af en anden Grund. Der er derfor ikke Andet for, end at Representationen, Rigsdagen maa, saaledes forekommer det idetmindste mig, tage Sagen i sin Haand og ikke bide og ikke tøve, indtil der faaes en Tilslutning fra Værerstandens Side. Vi maae dog vistnok Allesammen være enige om, at det gaaer med geistlige Embedsmænd, som det gaaer med andre Meennesker her i Livet: de trænge til, at der skal røres lidt ved dem, purres lidt ved dem, for at de ikke skulle sidde og falde hen. Det kan ikke være anderledes, thi saaledes er det med os Alle. Jeg siger det slet ikke for at fremsætte en Bebreidelse; Ungen af os kan undvære Paamindelse om at opfylde sin Pligt. Naar der paa ikke saa faa Steder i Landet er Præster, som have 3 Sognekirker, og saa nogle af disse Præster muligt tilmed høre til dem, som ikke kunne vække noget Liv, da er det let at see, hvorledes Tilstanden maa være der. Jeg er derfor ogsaa vis paa, at, om end dette Lovforslag, forudsat at det bliver vedtaget, ikke maatte kunne bidrage til, at der dannedes Menigheder, saa vilde flige Menigheder dog ligesuldt opstaae. Det følger nemlig af vor hele politiske Udvikling, at Folket ikke i Rængden vil blive ved at lade sig nøie med, hvad det faaer fra Øvrigheden. Folket vil — ogsaa hvad kirkelige Sager angaaer, og jeg kan tage Skolesagerne med — selv gribe ind som i mangfoldige andre Sager. — Det er saaledes mit Ønske — skjøndt jeg skal gjentage, hvad jeg begyndte med, nemlig at Lovforslaget i Grunden er Ingenting —, at det maa blive vedtaget.

Sæde: Det er nogle Ytringer af den ærede 2den Landstingsmand for 1ste Kreds